

Triển vọng xuất khẩu quả nhãn, một trong những cây trồng chủ lực của tỉnh miền núi Sơn La

Theo Tổng cục Thống kê năm 2022, diện tích nhãn của Việt Nam đạt 68,5 nghìn ha. Trong đó, Sơn La là tỉnh có diện tích nhãn lớn nhất nước (19.997 ha). Cây nhãn là một trong những cây trồng chủ lực, mang lại hiệu quả kinh tế cho người dân tỉnh Sơn La. Những năm trở lại đây, nhãn Sơn La đã được người tiêu dùng trong và ngoài nước ưa chuộng, đánh giá cao bởi chất lượng, mẫu mã đẹp. Năm 2023 diện tích nhãn toàn tỉnh Sơn La là 20.000 ha, tập trung tại các huyện như Sông Mã, Mai Sơn, Yên Châu, Mường La... sản lượng đạt 100 nghìn tấn.

Sông Mã là huyện có diện tích trồng nhãn lớn nhất của tỉnh Sơn La, với diện tích 7.500 ha. Tại đây, nhãn được trồng ở các bản dọc hai bên bờ sông Mã thuộc các xã Nà Nghịu, Chiềng Sơ, Chiềng Khoong, Chiềng Cang... của huyện Sông Mã.

Thực hiện chủ trương chuyển đổi cây lương thực kém hiệu quả trên đất dốc sang trồng cây ăn quả, năm 2023, huyện Sông Mã trồng trên 7.500 ha cây nhãn, chủ yếu là giống nhãn T6 và nhãn miền thiết. Huyện Sông Mã cũng đã được cấp 46 mã số vùng trồng xuất khẩu sang thị trường Mỹ, Trung Quốc, Úc, New Zealand, với diện tích gần 500 ha... Theo kế hoạch, niên vụ nhãn năm 2023, huyện Sông Mã dự kiến sẽ tiêu thụ, xuất khẩu khoảng 70.000 tấn nhãn quả tươi, chiếm 70% tổng sản lượng nhãn của tỉnh Sơn La. Thực hiện kế hoạch trên, ngay sau khi thu hoạch xong vụ nhãn 2022, các hợp tác xã trên địa bàn huyện đã lên kế hoạch chuẩn bị cho hơn 20 ha vùng sản xuất nhãn xuất khẩu. Từ tháng 3/2023, các hợp tác xã và người trồng nhãn trên địa bàn huyện Sông Mã đã tập trung nhân lực để chăm sóc diện tích nhãn, chủ động nguồn nước tưới tạo độ ẩm cho cây, bón phân, tỉa bớt những cành sai hoa... Dự kiến cuối tháng 7/2023, huyện Sông Mã sẽ xuất khẩu 2 container nhãn đầu tiên của năm sang thị trường Trung Quốc, EU và Vương quốc

Anh. Huyện phấn đấu tiêu thụ hết sản lượng năm 2023 đảm bảo yêu cầu “được mùa, được giá, được thu nhập” cho các HTX và hộ dân trồng nhãn.

Nhìn chung, hoạt động tiêu thụ, xuất khẩu quả nhãn trên địa bàn tỉnh Sơn La nói chung, huyện Sông Mã nói riêng sẽ rất sôi động trong thời gian tới khi nhãn vào chính vụ thu hoạch. Đặc biệt, với nhu cầu quả nhãn lớn tại các thị trường như Trung Quốc, Mỹ, Nhật Bản sẽ mở ra cơ hội xuất khẩu lớn cho quả nhãn Sơn La.

Theo thống kê từ số liệu của Tổng cục Hải quan, Việt Nam xuất khẩu nhãn chủ yếu sang 2 thị trường Mỹ và Trung Quốc, chiếm 60% tổng kim ngạch xuất khẩu mặt hàng này trong quý 1/2023. Các thị trường xuất khẩu lớn tiếp theo gồm Nhật Bản, Canada, UAE... Cơ cấu chủng loại nhãn xuất khẩu khá đa dạng, từ nhãn tươi, nhãn khô, long nhãn, nhãn đông lạnh và nước ép nhãn.

Trong khi đó, hiện Sơn La vẫn xuất khẩu chủ yếu nhãn tươi và nhãn đông lạnh. Trong tương lai, tỉnh Sơn La nói chung, huyện Sông Mã nói riêng cần đầu tư, chế biến sâu hơn nữa đối với loại quả này nhằm gia tăng giá trị cho sản phẩm, bởi nhu cầu đối với quả nhãn khô toàn cầu vẫn rất lớn.

Theo Báo cáo về thị trường nhãn khô toàn cầu giai đoạn 2023-2028 từ nguồn industryarc.com cho thấy, quy mô thị trường nhãn khô ước tính đạt 900 triệu USD vào năm 2026, tăng trưởng với tốc độ bình quân hàng năm là 9,1% trong giai đoạn dự báo 2021-2026. Nhãn sấy khô đang ngày càng được người tiêu dùng trên toàn thế giới ưa chuộng do nhận thức ngày càng tăng về lợi ích của nhãn sấy khô, chẳng hạn như giảm mệt mỏi, tăng cường chất lượng giấc ngủ và điều trị rối loạn. Sự gia tăng trong việc sử dụng nhãn sấy khô được tách khỏi tinh bột, tăng nhu cầu đối với trái cây nguyên quả ở các quốc gia phát triển, tăng nhu cầu về nhãn sấy khô trong y học thảo dược do đặc tính chống oxy hóa và sự đầu tư ngày càng tăng để phát triển chất lượng nhãn sấy khô là những yếu tố thúc đẩy sự tăng trưởng của thị trường nhãn khô trong giai đoạn 2021-2026.

1. Nhãn, cây trồng mang lại hiệu quả kinh tế cao cho người dân huyện Sông Mã, Sơn La

Nhãn là một trong những cây trồng có diện tích lớn nhất của Việt Nam, với hơn 80.000 ha và sản lượng khoảng 600.000 tấn/năm.

Tại Sơn La, cây nhãn được trồng từ những năm 1960. Cho đến nay cây nhãn trở thành một trong những cây trồng chủ lực, mang lại hiệu quả kinh tế cho người dân tỉnh Sơn La. Những năm trở lại đây, nhãn Sơn La đã được người tiêu dùng trong và ngoài nước ưa chuộng, đánh giá cao bởi chất lượng, mẫu mã đẹp.

Theo thống kê, năm 2023 diện tích nhãn toàn tỉnh Sơn La là 20.000 ha, tập trung tại các huyện như Sông Mã, Mai Sơn, Yên Châu, Mường La..., sản lượng đạt 100 nghìn tấn.

Sông Mã là huyện có diện tích trồng nhãn lớn nhất của tỉnh Sơn La, với diện tích 7.500 ha. Tại đây, nhãn được trồng ở các bản dọc hai bên bờ sông Mã thuộc các xã Nà Nghiu, Chiềng Sơ, Chiềng Khoong, Chiềng Cang... của huyện Sông Mã. Nhãn Sông Mã có đặc trưng quả to, vỏ mỏng, cùi dày và hương vị thơm ngọt. Cùng với xuất bán trực tiếp quả nhãn tươi, nhãn còn được chế biến thành long nhãn, được người tiêu dùng ưa chuộng, vừa tạo việc làm cho nhiều lao động, tăng thu nhập cho người dân, vừa nâng cao giá trị sản phẩm nhãn Sông Mã. Nhờ trồng nhãn, nhiều gia đình tại huyện Sông Mã có thu nhập vài trăm triệu đồng/năm, một số hộ có thu nhập hàng tỷ đồng mỗi năm.

Thực hiện chủ trương chuyển đổi cây lương thực kém hiệu quả trên đất dốc sang trồng cây ăn quả, năm 2023, huyện Sông Mã trồng trên 7.500 ha cây nhãn, chủ yếu là giống nhãn T6 và nhãn Miền Thiết. Huyện Sông Mã cũng đã được cấp 46 mã số vùng trồng xuất khẩu sang thị trường Mỹ, Trung Quốc, Úc, New Zealand, với diện tích gần 500 ha. Theo kế hoạch, niên vụ nhãn năm 2023, huyện Sông Mã dự

kiến sẽ tiêu thụ, xuất khẩu khoảng 70.000 tấn nhãn quả tươi, chiếm 70% tổng sản lượng nhãn của tỉnh Sơn La.

Thực hiện kế hoạch trên, ngay sau khi thu hoạch xong vụ nhãn 2022, các hợp tác xã trên địa bàn huyện đã lên kế hoạch chuẩn bị cho hơn 20 ha vùng sản xuất nhãn xuất khẩu. Từ tháng 3/2023, các hợp tác xã và người trồng nhãn trên địa bàn huyện Sông Mã đã tập trung nhân lực để chăm sóc diện tích nhãn, chủ động nguồn nước tưới tạo độ ẩm cho cây, bón phân, tỉa bớt những cành sai hoa... Để đáp ứng xuất khẩu sang các nước châu Âu rất nghiêm ngặt nhất là nguồn gốc phân bón, và thuốc bảo vệ thực vật...đảm bảo các tiêu chuẩn các đối tác đề ra.

Tại các xã Nà Nhieu, Chiềng Cang, vụ nhãn năm nay, người dân đã cải tạo và trồng ghép giống nhãn chín sớm do Viện Nghiên cứu rau quả cung ứng, theo đó, xã Nà Nhieu có hơn 2 ha và xã Chiềng Cang có 15 ha nhãn chín sớm. Đến thời điểm đầu tháng 3/2023, nhãn chín sớm đã cho quả, dự kiến tháng 6/2023 sẽ được thu hoạch.

Tại xã Chiềng Khương, nhằm đáp ứng đủ tiêu chuẩn xuất khẩu, hợp tác xã dịch vụ nông nghiệp Hưng Lộc đã yêu cầu 100% thành viên HTX sử dụng các loại phân bón hữu cơ; liều lượng, ngày, giờ bón phân được ghi chép vào sổ theo dõi sản xuất. Trước đây, từ 70-85 quả nhãn đạt trọng lượng 1 kg, nay áp dụng kỹ thuật nên 1 kg bình quân từ 45-50 quả. Do đó, cùng với thu hoạch quả tươi, các thành viên HTX cũng rà soát, đầu tư nâng cấp các lò sấy long nhãn...

Về kế hoạch thu hoạch nhãn, ngoài thu hoạch quả tươi, các xã, thị trấn trên địa bàn huyện đang tuyên truyền, vận động các hợp tác xã, nông hộ thay dần các lò sấy thủ công sang lò sấy hơi, nhiệt để tạo ra sản phẩm long nhãn có mẫu mã đẹp, đảm bảo vệ sinh an toàn thực phẩm. Trên địa bàn huyện Sông Mã đã có 2.994 lò sấy, công suất chế biến từ 1.500 - 2.000 tấn quả tươi/ngày, năm nay, dự kiến đưa vào chế biến khoảng 25.000 tấn quả tươi.

Về kế hoạch tiêu thụ, ngay từ đầu năm, huyện Sông Mã đã ban hành kế hoạch về tiêu thụ sản phẩm; đẩy mạnh liên kết, quảng bá, giới thiệu sản phẩm. Để mở rộng thị trường tiêu thụ, huyện Sông Mã còn tích cực tham gia các đoàn công tác do tỉnh tổ chức, khảo sát, nghiên cứu thị trường nước ngoài để hỗ trợ xuất khẩu. Phối hợp với một số doanh nghiệp trong và ngoài tỉnh để xuất khẩu nhãn. Đồng thời, thành lập các kênh quảng bá thương hiệu online, như fanpage, youtube, tiktok, website...; duy trì thị trường truyền thống như Trung Quốc, Australia đối với trái cây tươi; phát triển các thị trường tiềm năng, thị trường các nước đã ký kết các Hiệp định Thương mại tự do với Việt Nam như Nhật Bản, Hàn Quốc, các nước khu vực EU.

Dự kiến cuối tháng 7/2023, huyện Sông Mã sẽ xuất khẩu 2 container nhãn đầu tiên của năm sang thị trường Trung Quốc, EU và Vương quốc Anh. Huyện phấn đấu tiêu thụ hết sản lượng năm 2023 đảm bảo yêu cầu “được mùa, được giá, được thu nhập” cho các HTX và hộ dân trồng nhãn.

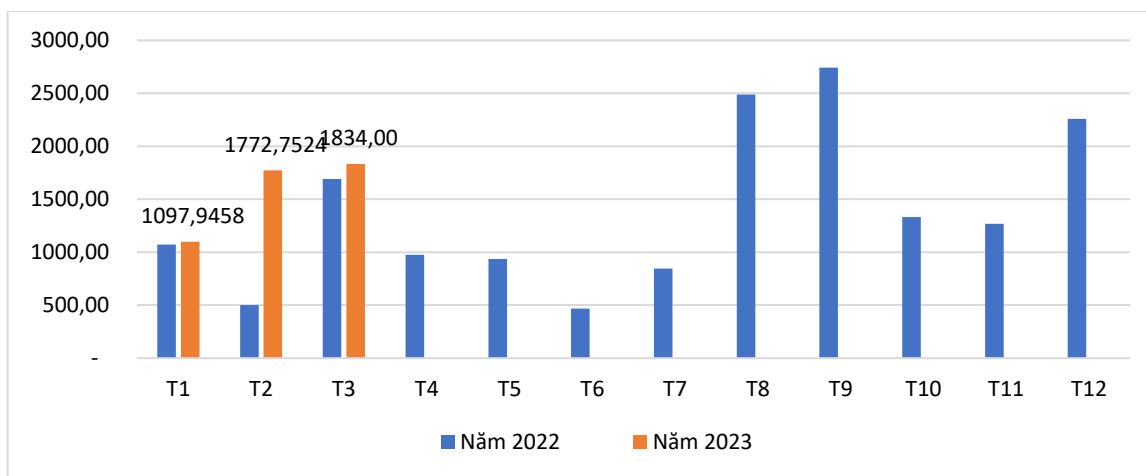
2. Tình hình xuất khẩu nhãn trong tháng 3 và quý 1/2023

Theo thống kê từ Tổng cục Hải quan, xuất khẩu nhãn của Việt Nam trong quý 1/2023 đạt 4.705 triệu USD, tăng 44,1% so với cùng kỳ năm 2022. Tính riêng tháng 3/2023, xuất khẩu nhãn đạt 1,8 triệu USD, tăng 3,5% so với tháng 2/2023 và tăng 8,4% so với tháng 3/2022.

Nhìn chung, từ đầu năm 2023 đến tháng 3/2023, xuất khẩu nhãn của Việt Nam qua các tháng đều tăng so với cùng kỳ năm 2022.

Kim ngạch xuất khẩu nhãn qua các tháng năm 2022-2023

(Đvt: triệu USD)

Nguồn: Thống kê sơ bộ từ số liệu của Tổng cục Hải quan

Việt Nam xuất khẩu chủ yếu quả nhãn tươi trong quý 1/2023, chiếm 55,7% tổng kim ngạch xuất khẩu nhãn của Việt Nam, tiếp đến là long nhãn, chiếm 31%.

Trong đó, xuất khẩu quả nhãn tươi trong quý 1/2023 tăng mạnh 1.332,8% so với cùng kỳ năm 2022, đạt 2,62 triệu USD. Trái lại, xuất khẩu long nhãn giảm 36,5%, đạt 1,45 triệu USD.

Ngoài ra, xuất khẩu chủng loại nhãn khô của Việt Nam cũng giảm trong quý 1/2023, giảm 30,8% so với cùng kỳ năm 2022, đạt 453 nghìn USD.

Việc quả nhãn tươi được được cấp phép xuất khẩu vào Nhật Bản từ cuối năm 2022 cũng đã khiến cho kim ngạch xuất khẩu chủng loại nhãn tươi của Việt Nam tăng trưởng đáng kể trong quý 1/2023.

Chủng loại nhãn xuất khẩu của Việt Nam trong tháng 3 và quý 1/2023

Chủng loại	Tháng 3/2023 (nghìn USD)	So với tháng 2/2023 (%)	So với tháng 3/2022 (%)	Quý 1/2023 (nghìn USD)	So với cùng kỳ năm ngoái (%)
Tổng	1.834	3,5	8,4	4.705	44,1
Nhãn tươi	1.002	9,3	1.430,6	2.623	1.332,8
Long nhãn	484	-30,7	-66,6	1.458	-36,5

Nhãn khô	292	315,3	107,3	453	-30,8
Nhãn đông lạnh	56	-37,0	43,7	169	29,3
Nước ép nhãn	1			2	

Nguồn: Tính toán từ số liệu của Tổng cục Hải quan

Giá xuất khẩu trung bình mặt hàng nhãn của Việt Nam trong tháng 3/2023 đạt 4.349 USD/tấn, tăng 15,2% so với tháng 2/2023 và tăng 117,2% so với tháng 3/2022. Trong đó, giá xuất khẩu long nhãn đạt 2.158 USD/tấn, tăng 10,3% so với tháng 2/2023 và tăng 16,7% so với tháng 3/2022; giá xuất khẩu nhãn khô trong tháng 3/2023 đạt 1.938 USD/tấn, tăng 39,7% so với tháng 2/2023 nhưng giảm 39,4% so với tháng 3/2022.

Việt Nam xuất khẩu nhãn chủ yếu sang 2 thị trường Mỹ và Trung Quốc, chiếm 60% tổng kim ngạch xuất khẩu mặt hàng này trong quý 1/2023. Trong đó, xuất khẩu nhãn sang thị trường Trung Quốc giảm 15,8% so với cùng kỳ năm 2022, trái lại, xuất khẩu sang thị trường Mỹ tăng 6.636,5%.

Ngoài ra, xuất khẩu nhãn sang thị trường Nhật Bản, Canada, UAE cũng tăng mạnh trong quý 1/2023 so với cùng kỳ năm 2022, với tốc độ tăng trưởng lần lượt là 531,5%, 2.941,8% và 494,8%.

Thị trường xuất khẩu nhãn trong tháng 3 và quý 1/2023

Thị trường	Tháng 3/2023 (nghìn USD)	So với tháng 2/2023 (%)	So với tháng 3/2022 (%)	Quý 1/2023 (nghìn USD)	So với cùng kỳ năm 2022 (%)
Tổng	1.834	3,5	8,4	4.705	44,1
Trung Quốc	434	-38,2	-69,3	1.651	-15,8
Mỹ	483	11,1	11.969,3	1.172	6.636,5
Nhật Bản	206	-21,7	429,2	559	531,5
Canada	191	72,9	8.485,5	393	2.941,8

Đài Loan	318	3.082,0	104,9	342	-57,9
UAE	88	-6,2	260,5	244	494,8
Hàn Quốc	19	-75,1	-42,4	133	-51,1
Hà Lan	46	101,7		89	
Kazakhstan	14	-50,6		41	
New Zealand	19			19	
Hồng Kông	-	-100,0		16	
Pháp	5	-18,9	23,9	13	4,6

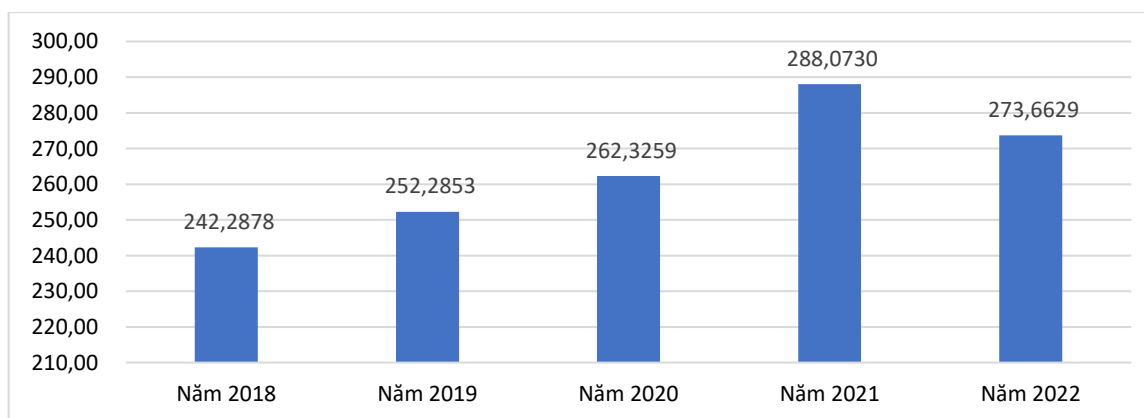
Nguồn: Thống kê sơ bộ từ số liệu của Tổng cục Hải quan

3. Nhu cầu nhân thế giới

Theo thống kê từ Trung tâm Thương mại Quốc tế, thương mại toàn cầu đối với quả và quả hạch (HS 08 trừ hạt điều có mã HS 080131, 080132) tăng trưởng bình quân hàng năm là 3,1%/năm trong giai đoạn 2018-2022, trong đó xuất khẩu nhóm hàng này tăng trưởng bình quân 2,8%/năm, nhập khẩu tăng 3,3%. Số liệu này cho thấy nhu cầu đối nhập khẩu quả và quả hạch trên thế giới vẫn rất lớn.

Thương mại toàn cầu mặt quả và quả hạch giai đoạn 2018-2022

(Đvt: Tỷ USD)

Nguồn: Trung Tâm Thương mại Quốc tế

Đối với hoạt động nhập khẩu, nhu cầu nhập khẩu nhóm hàng quả và quả hạch thế giới tăng trưởng liên tục trong 5 năm trở lại đây, trừ năm 2022, ảnh hưởng của suy thoái kinh tế toàn cầu cũng như lạm phát tăng mạnh ở nhiều quốc gia khiến nhu cầu nhập khẩu nhóm hàng quả và quả hạch toàn cầu tăng chậm lại, chỉ đạt 143,66 tỷ USD.

Trong tổng số 230 thị trường tham gia nhập khẩu quả và quả hạch trên thế giới, Mỹ, Trung Quốc và Đức là 3 thị trường nhập khẩu lớn nhất, chiếm 35,5% tổng trị giá nhập khẩu.

Nhìn chung, nhập khẩu quả và quả hạch từ các thị trường chủ lực đều tăng trong giai đoạn 2018-2022, trong đó, nhập khẩu của thị trường Trung Quốc tăng trưởng mạnh nhất, với tốc độ tăng trưởng bình quân là 17,5%/năm.

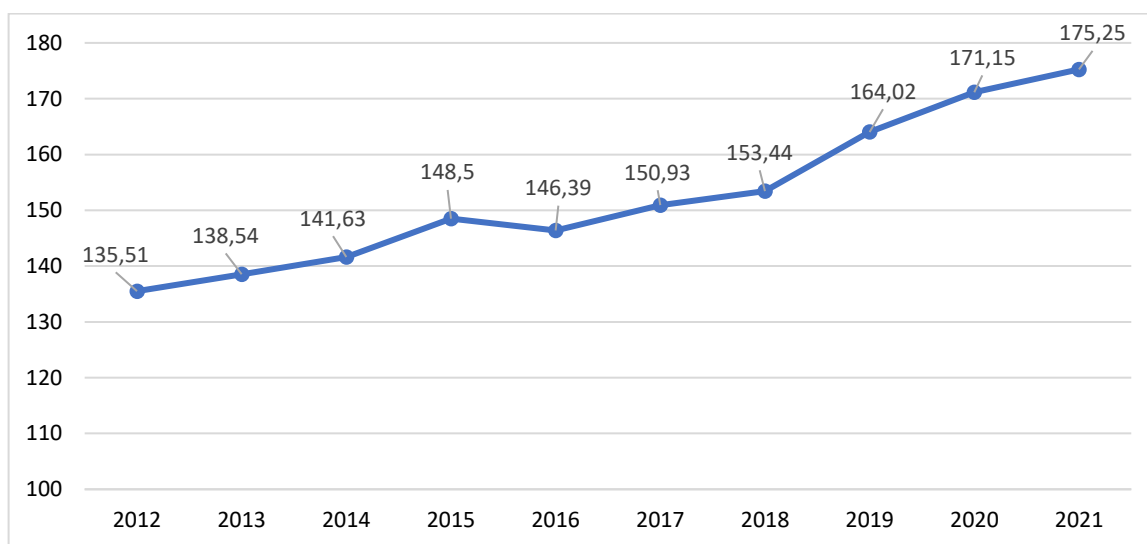
Theo Báo cáo Phân tích toàn cảnh ngành trái cây Trung Quốc năm 2022 từ nguồn <https://www.163.com/> cho biết, Trung Quốc là một quốc gia lớn về sản xuất và tiêu thụ trái cây, và khi mức thu nhập của người dân tăng lên và khái niệm về chế độ ăn uống cân bằng trở nên phổ biến hơn, lượng tiêu thụ trái cây của Trung Quốc tiếp tục tăng. Năm 2021, sản lượng trái cây của Trung Quốc đạt khoảng 293 triệu tấn, cùng kỳ nhập khẩu 7 triệu tấn, xuất khẩu 4 triệu tấn, ước tính tiêu thụ trái cây thực tế của Trung Quốc là 296 triệu tấn, tăng 34% so với mức 221 triệu tấn của năm 2012.

Năm 2019, Ủy ban Y tế và Sức khỏe Quốc gia đã công bố "Hành động vì Trung Quốc khỏe mạnh (2019-2030)", khuyến khích người dân cải thiện cơ cấu chế độ ăn uống và chú ý đến sức khỏe chế độ ăn uống. Đồng thời, khi thế hệ trẻ trở thành người tiêu dùng chính, trái cây dần trở thành một món ăn vặt, điều này càng thúc đẩy việc mở rộng các kịch bản tiêu thụ trái cây. Ngoài ra, sự gia tăng của thương mại điện tử cộng đồng và sự phát triển thịnh vượng của truyền hình trực

tiếp đã tiếp tục kích thích sức sống của việc tiêu thụ trái cây và thúc đẩy mức tiêu thụ trái cây ngày càng tăng.

Mức tiêu thụ trái cây bình quân đầu người của Trung Quốc đã tăng từ mức 135,51 kg năm 2012 lên 175,27 kg năm 2021.

**Xu hướng tiêu thụ trái cây bình quân đầu người của Trung Quốc
giai đoạn 2012-2021 (Đvt: Kg)**

Nguồn: <https://www.163.com>

Với thu nhập khả dụng của người dân không ngừng tăng lên, quan niệm tiêu dùng của người tiêu dùng dần chuyển từ “ăn đủ” sang “ăn ngon”, nói đến tiêu dùng trái cây, người tiêu dùng Trung Quốc bắt đầu quan tâm đến thương hiệu, chất lượng và mức độ đa dạng hóa. Đặc biệt, với sự mở rộng liên tục của tầng lớp trung lưu, sự quan tâm của họ đến nhu cầu sức khỏe của bản thân và theo đuổi cuộc sống chất lượng đã mang lại nhiều không gian thị trường hơn cho trái cây chất lượng cao. Năm 2012, trái cây nhập khẩu của Trung Quốc chiếm khoảng 1,5%, đến năm 2021 đạt 2,51%, tỷ trọng tiêu thụ trái cây nhập khẩu tiếp tục tăng.

Thị trường nhập khẩu quả và quả hạch trên thế giới giai đoạn 2018-2023

Thị trường	Năm 2018	Năm 2019	Năm 2020	Năm 2021	Năm 2022	Tăng trưởng bình quân (%)
------------	----------	----------	----------	----------	----------	---------------------------

Thị trường	Năm 2018	Năm 2019	Năm 2020	Năm 2021	Năm 2022	Tăng trưởng bình quân (%)
Tổng	125.925	129.742	135.016	148.991	143.660	3,3
Mỹ	17.445	18.345	18.369	21.009	23.149	7,3
Trung Quốc	8.580	11.481	11.931	15.706	16.374	17,5
Đức	11.352	10.763	12.122	12.641	11.449	0,2
Hà Lan	6.864	7.151	7.853	8.146	7.592	2,6
Pháp	5.905	5.659	6.178	6.727	6.201	1,2
Anh	6.240	6.125	6.232	6.277	5.945	-1,2
Canada	4.655	4.684	4.871	5.367	5.502	4,3
Nga	5.008	5.029	5.144	5.381	4.493	-2,7
Ấn Độ	2.031	1.937	2.084	2.507	2.515	5,5
Italia	3.630	3.753	3.880	4.024	4.021	2,6
Tây Ban Nha	3.447	3.409	3.680	3.920	3.754	2,2
Hồng Kông	4.384	4.557	4.017	4.789	3.815	-3,4
Nhật Bản	3.322	3.372	3.432	3.465	3.191	-1,0
Bỉ	3.768	3.277	3.558	3.621	3.105	-4,7
Việt Nam	1.157	1.123	760	815	2.076	15,7
Ba Lan	2.060	1.745	2.242	2.522	2.436	4,3
UAE	1.786	2.224	1.847	2.074	1.863	1,1
Hàn Quốc	1.893	1.695	1.643	1.856	1.713	-2,5
Mexico	1.177	1.183	1.143	1.377	1.501	6,3
Indonesia	1.300	1.471	1.267	1.492	1.482	3,3
Thụy Sĩ	1.329	1.238	1.427	1.498	1.403	1,4
Áo	1.245	1.228	1.376	1.413	1.400	3,0
Thái Lan	789	837	1.087	1.199	1.223	11,6
Ả rập Xê út	1.503	1.543	1.683	1.694	1.129	-6,9
Thổ Nhĩ Kỳ	535	897	856	856	998	16,9
Thụy Điển	1.130	1.013	1.109	1.107	1.035	-2,2
Bồ Đào Nha	994	859	1.000	1.035	1.002	0,2

Nguồn: Tính toán từ số liệu của Trung tâm Thương mại Quốc tế

Đối với quả nhãn, mặc dù là loại quả mới được xuất khẩu phổ biến trong vài năm trở lại đây, tuy vậy, đây cũng là mặt hàng thị trường thế giới đang có nhu cầu lớn.

Trung Quốc là thị trường xuất khẩu nhãn lớn nhất của Việt Nam, chiếm 35,1% tổng kim ngạch xuất khẩu mặt hàng này. Tuy vậy, xuất khẩu nhãn sang thị trường Trung Quốc đã giảm trong quý 1/2023, đạt 1,651 triệu USD, giảm 15,8% so với cùng kỳ năm 2022.

Tại Trung Quốc, theo dữ liệu từ Cơ quan Hải quan Trung Quốc, nhập khẩu nhãn đông lạnh (HS 08134010) của quốc gia này trong quý 1/2023 đạt xấp xỉ 168 triệu USD, giảm 34,1% so với cùng kỳ năm 2022.

Trung Quốc chỉ nhập khẩu trái nhãn tươi trong quý 1/2023. Trung Quốc nhập khẩu nhãn từ 3 thị trường là Thái Lan, Campuchia và Việt Nam. Trong đó, Thái Lan là nguồn cung lớn nhất trái nhãn cho Trung Quốc, với trị giá 162,3 triệu USD, chiếm 96,7% tổng trị giá nhập khẩu mặt hàng này của Trung Quốc, nhập khẩu giảm 36,3% so với cùng kỳ năm 2022.

Nhập khẩu nhãn tươi từ Việt Nam vào Trung Quốc trong quý 1/2023 đạt 286,5 nghìn USD, tăng 10,6% so với cùng kỳ năm 2022.

Theo khảo sát, trong số các thị trường cung cấp nhãn tươi vào Trung Quốc, giá nhập khẩu nhãn tươi từ Việt Nam ở mức cạnh tranh nhất, đạt trung bình 682 USD/tấn, giá nhập khẩu từ các thị trường Thái Lan và Campuchia lần lượt là 1.352 USD/tấn và 1.409 USD/tấn. Đây là nguyên nhân khiến nhập khẩu nhãn từ Việt Nam tăng trong khi nhập khẩu từ các thị trường khác giảm.

Đáng chú ý, kể từ tháng 10/2022, Trung Quốc đã cho phép Campuchia xuất khẩu nhãn vào thị trường Trung Quốc ở dạng tươi, trước đó, chuối và xoài của Campuchia cũng đã được cấp phép xuất khẩu vào Trung Quốc.

Theo Tổng cục Nông nghiệp, thuộc Bộ Nông nghiệp, Lâm nghiệp và Thủy sản Campuchia, năm 2021, diện tích trồng nhãn Pailin của nước này đạt 18.000 ha, có thể sản xuất 131.000 tấn mỗi năm.

Theo một công ty làm sạch, chế biến và đóng gói các sản phẩm nông nghiệp của Campuchia, xác định mùa thu hoạch chính vụ nhãn hàng năm là từ tháng 9 đến tháng 5 năm sau. Như vậy, với gần một năm kinh nghiệm và sự chuẩn bị,

Campuchia có thể tăng gấp 5 lần khối lượng xuất khẩu nhãn sang thị trường Trung Quốc trong mùa thu hoạch sắp tới.

Việc Campuchia được cấp phép xuất khẩu trái nhãn tươi vào Trung Quốc đã khiến sự cạnh tranh trên thị trường Trung Quốc ngày càng gay gắt.

Trong thời gian tới, để tăng tính cạnh tranh cho trái nhãn tươi tại Trung Quốc, ngoài yếu tố giá, việc nâng cao chất lượng cũng như đáp ứng các tiêu chuẩn, yêu cầu từ phía đối tác Trung Quốc là rất cần thiết.

Đối với thị trường Nhật Bản:

Nhật Bản là thị trường xuất khẩu truyền thống trái cây của Việt Nam, tuy vậy, đối với quả nhãn tươi, từ đầu năm 2023, Nhật Bản mới chính thức nhập khẩu loại quả này từ Việt Nam (trước đó Việt Nam chủ yếu xuất khẩu nhãn đông lạnh sang thị trường Nhật Bản). Điều này đã mở ra cơ hội rất lớn cho Việt Nam đẩy mạnh xuất khẩu quả vải vào thị trường Nhật Bản.

Kết quả là, trong quý đầu năm 2023, xuất khẩu nhãn của Việt Nam sang thị trường Nhật Bản đã tăng 531,5% so với cùng kỳ năm 2022.

Theo Công ty TNHH Hoàng Phát Fruit, lô nhãn tươi đầu tiên nặng 10 tấn đã được vận chuyển sang Nhật Bản vào đầu năm nay. Công ty sẽ tiếp tục xuất khẩu từ 70-100 tấn nhãn bằng đường biển và bằng đường hàng không đến thị trường mỗi tháng.

Nhãn được vận chuyển bằng đường hàng không với cước phí cao nên giá bán lẻ cho người mua Nhật Bản khoảng 320.000 đồng/kg. Tuy nhiên, đối với người tiêu dùng nước ngoài sống tại Nhật Bản, nhãn Việt Nam là một loại trái cây hấp dẫn nhưng nguồn cung vẫn còn thiếu do nhu cầu cao.

Theo Tổng thư ký Hiệp hội Rau quả Việt Nam cho biết, 4 loại trái cây tươi của Việt Nam là thanh long, xoài, vải và nhãn được phép xuất khẩu chính ngạch

sang Nhật Bản. Nhãn là một sản phẩm có giá trị cao có thể được bán với giá cao tại Nhật Bản, đồng thời cho biết thêm rằng việc đưa loại trái cây này vào Nhật Bản là một tiềm năng đáng kể cho nông dân Việt Nam.

Theo Cục Bảo vệ thực vật, Việt Nam phải mất 6 năm đàm phán và hoàn tất các thủ tục kỹ thuật cần thiết để xuất khẩu nhãn tươi sang Nhật Bản. Hiện mới có khoảng 2.000 ha nhãn được cấp mã vùng trồng đủ tiêu chuẩn xuất khẩu sang thị trường Nhật Bản.

Có thể thấy, quả nhãn tươi được xuất khẩu vào Nhật Bản sẽ mở ra cơ hội rất lớn cho người trồng nhãn tại các địa phương trên cả nước. Tuy vậy, để giữ được chỗ đứng trên thị trường Nhật Bản sẽ là yếu tố khó khăn bởi chỉ cần một lô sản phẩm không đạt tiêu chuẩn, doanh nghiệp xuất khẩu Việt Nam sẽ mất lòng tin của khách hàng, việc mất lòng tin của khách hàng là cực kỳ khó khăn để lấy lại.

Một số yêu cầu của Nhật Bản đối với quả nhãn tươi nhập khẩu từ Việt Nam là: Quả nhãn tươi được sản xuất tại Việt Nam, vận chuyển tới Nhật Bản qua đường biển và hàng không.

Các lô hàng xuất khẩu nhãn tươi kèm theo giấy chứng nhận kiểm dịch thực vật do Cục Bảo vệ thực vật (Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn) cấp, đảm bảo không có đối tượng kiểm dịch thực vật sau khi đã được kiểm tra kiểm dịch của Cơ quan bảo vệ thực vật. Trong đó, phần khai báo bổ sung nêu rõ không có ruồi đục quả *Bactrocera dorsalis* và những lô hàng này đã được xử lý kiểm dịch thực vật bằng phương pháp xử lý lạnh, ở mức nhiệt độ dưới 1,3 độ C trong thời gian 13 ngày. Bên cạnh đó, vật liệu đóng gói, cơ sở xử lý lạnh phải đảm bảo không có rủi ro nhiễm ruồi đục quả *Bactrocera dorsalis*. Các lô hàng quả nhãn xuất khẩu sau khi xử lý lạnh cần niêm phong bởi Cục Bảo vệ thực vật.

Quá trình kiểm tra kiểm dịch trước khi xuất khẩu, quy trình xử lý, niêm phong, cấp giấy chứng nhận kiểm dịch thực vật cho các lô hàng nhãn tươi xuất khẩu tại các cơ sở xử lý được giám sát, xác minh bởi các cán bộ kiểm dịch thực vật của Nhật Bản và Việt Nam.

Theo Cục Bảo vệ thực vật (Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn), để mở cửa thị trường cho quả nhãn sang Nhật Bản, các cơ quan chuyên môn của Bộ Nông nghiệp và Phát triển nông thôn và Bộ Nông - Lâm - Ngư nghiệp Nhật Bản đã rất nỗ lực hoàn thành thí nghiệm kỹ thuật xử lý lạnh cho quả nhãn để làm căn cứ hoàn thiện điều kiện nhập khẩu quả nhãn Việt Nam vào thị trường này.

Biện pháp xử lý lạnh lần đầu tiên được áp dụng với mặt hàng trái cây của Việt Nam, trong đó có quả nhãn. Lợi thế của phương pháp xử lý lạnh là trang thiết bị đầu tư không quá đắt đỏ, các doanh nghiệp có mong muốn tham gia xuất khẩu đều có sẵn kho lạnh. Ngoài ra, xử lý lạnh có thể thực hiện trong quá trình vận chuyển, sẽ là một lợi thế giúp tiết kiệm được thời gian, chi phí cho doanh nghiệp. Mặt khác, xử lý lạnh không có nguy cơ về vấn đề dư lượng do không sử dụng hóa chất. Thành công của việc áp dụng biện pháp xử lý lạnh quả nhãn xuất khẩu sang Nhật Bản sẽ mở ra cơ hội để đàm phán áp dụng biện pháp xử lý này cho các thị trường nhập khẩu khác...

4. Kết luận

Quy mô thị trường quả hạch trên thế giới tăng trưởng liên tục trong những năm gần đây cho thấy nhu cầu đối với nhóm hàng này rất lớn. Nhu cầu nhập khẩu quả, quả hạch từ các thị trường chủ lực như Mỹ, Trung Quốc và Đức đều tăng trong 5 năm trở lại đây. Riêng đối với thị trường Trung Quốc, nhập khẩu quả và quả hạch của thị trường này đã tăng với tốc độ tăng trưởng bình quân là 17,5%/năm.

Như vậy, với nhu cầu trái cây ở các thị trường thế giới vẫn lớn sẽ là cơ hội để Việt Nam đẩy mạnh xuất khẩu trong thời gian tới. Trong đó, nhãn đang là loại quả được người tiêu dùng thế giới ưa chuộng, đặc biệt là tại các thị trường Mỹ, Trung Quốc, EU, Canada...

Đối với tỉnh Sơn La, hiện quả nhãn chủ yếu được xuất khẩu sang thị trường Trung Quốc, Mỹ, Nhật Bản, Canada... Với nhu cầu loại quả này từ các thị trường vẫn lớn, nhãn Sơn La sẽ còn nhiều cơ hội để vươn xa hơn nữa.

Đặc biệt, với sự chủ động trong sản xuất, tiêu thụ nhãn, cùng với đó, việc mở rộng vùng nhãn chín sớm, rải vụ ở Sông Mã đang là hướng đi hiệu quả, giúp địa phương phát huy được thế mạnh và nâng cao giá trị kinh tế của cây nhãn. Nhất là giúp nông dân không còn phải lo lắng về tình trạng "được mùa mất giá, được giá mất mùa" như trước đây nữa.

Ngoài ra, hiện Sơn La vẫn xuất khẩu chủ yếu nhãn tươi và nhãn đông lạnh, trong tương lai, tỉnh Sơn La nói chung, huyện Sông Mã nói riêng cần đầu tư, chế biến sâu hơn nữa đối với loại quả này nhằm gia tăng giá trị cho sản phẩm, bởi nhu cầu đối với quả nhãn khô toàn cầu vẫn rất lớn.

Theo Báo cáo về thị trường nhãn khô toàn cầu giai đoạn 2023-2028 từ nguồn industryarc.com cho thấy, quy mô thị trường nhãn khô ước tính đạt 900 triệu USD vào năm 2026, tăng trưởng với tốc độ bình quân hàng năm là 9,1% trong giai đoạn dự báo 2021-2026.

Nhãn sấy khô đang ngày càng được người tiêu dùng trên toàn thế giới ưa chuộng do nhận thức ngày càng tăng về lợi ích của nhãn sấy khô, chẳng hạn như giảm mệt mỏi, tăng cường chất lượng giấc ngủ và điều trị rạn nứt. Sự gia tăng trong việc sử dụng nhãn sấy khô được tách khỏi tinh bột, tăng nhu cầu đối với trái cây nguyên quả ở các quốc gia phát triển, tăng nhu cầu về nhãn sấy khô trong y

học thảo được do đặc tính chống oxy hóa của chúng và sự đầu tư ngày càng tăng để phát triển chất lượng nhãn sấy khô là những yếu tố thúc đẩy sự tăng trưởng của thị trường nhãn khô trong giai đoạn 2021-2026.